

องค์กรมุสลิมในการให้ความช่วยเหลือและการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟ
ของภูมิภาคต่างๆ ในประเทศไทย

Muslim Organizations to Helping and Establishing Appropriate Muslim Identity for
Muallufs in different regions in Thailand

อับดุลลาเต๊ะ สาและ* อับดุลรอนิง สือแต
Abdullateh Saleah*, Abdullroning Suetair

คณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000
Faculty of Islamic Sciences, Prince of Songkla University, Pattani Campus, Muang, Pattani 94000, Thailand
*Corresponding author, e-mail: abd.lateh@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์กรมุสลิมในการให้ความช่วยเหลือและการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุอัลลัฟของภูมิภาคต่างๆ ในประเทศไทย ผู้ให้ข้อมูลหลักในการเก็บข้อมูลเป็นตัวแทนจากองค์กรมุสลิมจำนวน 3 แห่ง จำนวน 10 ท่าน ได้แก่ มุลนิธินัดขอน, มุลนิธิรักมนุษยชาติ และมุลนิธิเพื่อการศึกษาและพัฒนามุสลิมอีสาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยอิงตามกรอบการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ผลการวิจัยพบว่า องค์กรมุสลิมที่เกิดขึ้นในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย มีส่วนช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุอัลลัฟอย่างหลากหลายแตกต่างกันไปตามพันธกิจขององค์กร 1) มุลนิธินัดขอนเน้น ให้คำปรึกษาในเรื่องที่ยังไม่เข้าใจ ให้ความช่วยเหลืออย่างเป็นกันเอง รับฟังปัญหาของมุอัลลัฟ ให้ความรู้ผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต รวมทั้งสนับสนุนด้านเงินทุนเพื่อจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับอิสลาม 2) มุลนิธิรักมนุษยชาติ เน้นให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมด้านปัจจัยยังชีพขั้นพื้นฐาน ได้แก่ สถานที่พัก อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และอื่น ๆ เสริมสร้างการเรียนรู้อัตลักษณ์มุสลิม โดยการจัดการเรียนการสอน การฝึกฝน การอบรมและการปฏิบัติเป็นประจำในชีวิตประจำวัน การให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการพื้นฐานของศาสนาอิสลาม และ 3) มุลนิธิเพื่อการศึกษาและพัฒนามุสลิมอีสาน เน้น ให้การศึกษาและความรู้ในการสร้างอัตลักษณ์มุสลิม มีส่วนร่วมในการพัฒนาภูมิภาคและประเทศชาติ โดยทำหน้าที่เป็นผู้ผลักดันให้เกิดความร่วมมือของพี่น้องมุสลิมในภูมิภาคอีสานของประเทศไทยและระหว่างประเทศ ตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสังคมให้มีคุณภาพผ่านกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ โครงการสอนศาสนาแก่มุอัลลัฟ ค่ายอบรมภาคฤดูร้อนแก่เยาวชนมุสลิม เป็นต้น

คำสำคัญ: องค์กรมุสลิม, อัตลักษณ์มุสลิม, มุอัลลัฟ

Abstract

This research is qualitative research its purpose is to study Muslim Organizations to Helping and Establishing Appropriate Muslim Identity for Muallufs in different regions, Provided key information 10 people from 3 Muslim organizations, Santichon Muslim Foundation, Human Mercy Foundation and Foundation for Education and Development of Isan Muslims. The research tool was an in-depth interview. Qualitative data analysis using content analysis based on in-depth interview framework. To answer research objectives the results showed that there are Muslim Organizations formed in different regions of Thailand that have contributed to and created the Muslim identity of Muallaf, 1) Santichon Muslim Foundation. Give advice on matters that you do not understand. Provide friendly assistance Listen to Muallufs problems. Providing knowledge through internet media as well as supporting funds for various activities about Islam 2) Human Mercy Foundation to assist and build a Muslim identity in the areas of basic subsistence, including accommodation, food, clothing, etc., learning Muslim identity by organizing teaching, training, training and routines in daily life Educating about the fundamental principles of Islam 3) Isan Muslim Education and Development Foundation Provide education and knowledge in building a Muslim identity. Contribute to the development of the region and the nation by acting as a driving force for the cooperation of Muslim brothers and sisters in the Northeastern region of Thailand and between countries Recognizing the need for quality development of human resources of society through activities such as the project of teaching religion to Muallufs; Summer training camps for Muslim youth, etc.

Keywords: Muslim Organization, Muslim identity, Muallafs

บทนำ

อัตลักษณ์มุสลิมเป็นสิ่งที่มียากแห่งมาจากศาสนาอิสลาม เกิดขึ้นมาจากความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน ประเพณี ประวัติศาสตร์ ความศรัทธาและการปฏิบัติศาสนกิจ ความสัมพันธ์ในสังคมและที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ อัตลักษณ์มุสลิมมีจุดกำเนิดมาจากช่วงแห่งการปกครองนครรัฐมะดีนะฮ์ของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ โดยใช้ระบบอิสลาม ซึ่งอัตลักษณ์มุสลิมสะท้อนออกมาจากที่มาสองแหล่ง ได้แก่ หลักคำสอนในศาสนาอิสลาม อันเป็นรากฐานของอัตลักษณ์ที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เช่น การแต่งกายโดยปกปิดส่วนที่พึงสงวนตามหลักการของศาสนาอิสลามหรือที่เรียกว่าเอาเราะฮ์ การรับประทานอาหารฮาลาล เป็นต้น และอีกแหล่งหนึ่งคือสภาพสังคมวัฒนธรรมอาหรับซึ่งเป็นอัตลักษณ์ที่มีลักษณะที่ศาสนาเปิดกว้างและยอมรับให้มีความหลากหลายบนพื้นฐานที่ไม่ขัดกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม อัตลักษณ์มุสลิมในยุคมะดีนะฮ์ที่มาจากศาสนาอิสลามนั้น เป็นอัตลักษณ์อิสลามบริสุทธิ์ที่ผสมผสานกับอัตลักษณ์แห่งวัฒนธรรมอาหรับ ซึ่งเป็นอัตลักษณ์แรกเริ่มของมุสลิม จุดหักเหที่ทำให้อัตลักษณ์มุสลิมเปลี่ยนแปลงไป คือการเดินทางออกจากคาบสมุทรอาระเบียไปยังดินแดนต่างๆ หลายยุคหลายสมัย ผ่านกิจกรรมการค้า การเผยแผ่ศาสนา การศึกษาและแสวงหาความรู้ การย้ายถิ่นไปยังดินแดนใหม่ เป็นต้น ซึ่งการเดินทางผ่านแต่ละสถานที่และช่วงเวลาได้ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านความคิดและอัตลักษณ์ จนกระทั่งการเข้าไปอยู่อาศัยหรือตั้งรกรากในสังคมอื่นที่มีวัฒนธรรม ภาษา ประเพณี วิถีชีวิต ตลอดจนความเชื่อทางศาสนาที่แตกต่างกัน ซึ่งการอยู่ร่วมกันในสังคมนั้นๆ เช่น ยุโรป อเมริกา เปอร์เซีย แอฟริกา อินเดีย จีน มลายูและไทย เป็นต้น (ฮาฟิส สาและ, 2550: 203-204; ยูซุฟ ก็อรฎอวี, 2554: 60) พยายามเชื่อมโยงศาสนกิจเข้ากับอัตลักษณ์และวิถีชุมชน โดยถือว่าอัตลักษณ์สำคัญของสังคมมุสลิมอยู่ที่การดำรงอยู่ของภารกิจสามประการ คือ การละหมาดร่วมกัน (ญะมาอะฮ์) การจ่ายซากาต และการส่งเสริมความดีและยับยั้งความชั่ว

มูอัลลัฟเป็นคำที่ปรากฏในคัมภีร์อัลกุรอาน อัลกุรอานได้กล่าวว่า “คนที่มีหัวใจของเขาเหล่านั้นหรือหัวใจของสุเจ้านเอนเอียงมาสนใจอิสลาม” (สุเราะห์อัต-เตาเบห์, 9: 60) คนที่มีหัวใจเอนเอียงมาสนใจรับอิสลามมีสิทธิ์ได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนจากองค์กรที่สามารถดูแลบุคคลเหล่านี้ได้ การปฏิบัติตัวของมูอัลลัฟทั้งหลาย เมื่อเข้ารับอิสลามแล้วก็ทำตัวเหมือนมุสลิมโดยทั่ว ๆ ไป ผู้ได้รับฮาดิยะฮ์ (ทางน้ำ) จากพระผู้เป็นเจ้าให้ปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตสู่อิสลาม เรียกว่ามูอัลลัฟ คือผู้บริสุทธิ์ที่สังคมมุสลิมต้องดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด แม้แต่ซากาตของมุสลิมก็จำเป็นต้องมอบให้แก่เขา เมื่อเดินทางเข้าสู่อิสลามแล้วต้องมั่นคง ไม่เปลี่ยนแปลง (ชมรมผู้บริหารมัสยิดเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร, 2555: 5) มูอัลลัฟ คือบรรดาผู้ที่มีความต้องการในการทำให้หัวใจของพวกเขาเหล่านั้นเอนเอียงไปสู่อิสลาม หรือทำให้หัวใจของพวกเขาเหล่านั้นมั่นคงในอิสลามหรือด้วยการยุติการประสังครายต่อบรรดามุสลิม หรือมุ่งหวังประโยชน์ของพวกเขาในการปกป้องมุสลิม หรือช่วยเหลือมุสลิมให้มีชัยชนะเหนือศัตรูของพวกเขา เป็นต้น (Yusuf al-Qaradāwiy, 2006: 606)

ปัจจุบันมีองค์กรมุสลิมทั้งในกรุงเทพฯ และภูมิภาคต่าง ๆ ในประเทศไทย อาทิเช่น ในกรุงเทพมหานครมีสถาบันการศึกษาศาสนาอิสลามที่เปิดสอนศาสนาอิสลามให้กับมูอัลลัฟได้เรียนรู้และเข้าใจในวิถีชีวิตแบบมุสลิมเพื่อที่จะได้ปฏิบัติตนถูกต้องตามหลักการของศาสนาอิสลาม สถาบันที่เป็นที่รู้จักทั่วไปของผู้นับถือศาสนาอิสลาม ได้แก่ มูลนิธิสันติชนซึ่งจัดทำโครงการอบรมมูอัลลัฟ เมื่อปี 2537 โดยมีอาจารย์บรรจง บินกาชัน เป็นประธานโครงการอบรมมูอัลลัฟ มีหลักสูตร 4 เดือนต่อมาในปี 2538 มูลนิธิสันติชนได้จัดตั้งชมรมมูอัลลัฟขึ้น เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกมีการศึกษาและยึดมั่นตามหลักการของศาสนาอิสลาม เป็นการโอบอุ้มช่วยเหลือและฟื้นฟูมุสลิมใหม่ และในปี 2541 เปลี่ยนชื่อชมรมเป็น “โครงการอบรมผู้สนใจอิสลาม” เพื่อให้ความรู้พื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับอิสลามแก่ผู้ที่เข้ารับการอบรม มีความรู้ความเข้าใจ แนวความคิดหลักศรัทธาและ

ปฏิบัติ จนสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ พัฒนาอัลลัฟให้มีความศรัทธามั่นในหลักการอิสลาม และภูมิใจในความเป็นมุสลิม (มูญู โต๊ะอาจ, 2555: 5) ในภาคเหนือมีมูลนิธิรักมนุษยชาติ (Human Mercy Foundation) โดยอาจารย์อะหมัด ซีดติก อับดุลเราะห์มาน (นายรอมลี กาแบ) ได้เดินทางมาตะอวะฮ์ฟั่น้องที่อยู่ในพื้นที่สูงเวียงหมอกและหมู่บ้านอื่นๆ ในอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย มีชาวบ้านได้เข้ารับนับถือศาสนาอิสลามและมอบบุตรหลานให้การดูแลอยู่ภายใต้มูลนิธิรักมนุษยชาติ

จากการสัมภาษณ์นายมะนาเชร์ ดาโอะ นายฮาซัน สุหลง และนายญาลาลุดดีง สาแมง (2563) ปัญหาของมูลนิธิรักมนุษยชาติในการช่วยเหลืออัลลัฟ ได้แก่ พฤติกรรมของชนเผ่าแตกต่างกันจากคนในเมืองและชนบท ทำให้เป็นปัญหาที่จะต้องปลูกฝังและเน้นย้ำอย่างมากในหลักคำสอนอิสลามโดยเฉพาะด้านคุณธรรมและจริยธรรมอิสลาม ปัญหาด้านงบประมาณ เนื่องจากมีอัลลัฟเป็นจำนวนมากและไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ ในการอยู่ในศูนย์อิสลามที่อยู่ภายใต้มูลนิธิรักมนุษยชาติ ทำให้คณะกรรมการต้องจัดหางบประมาณเพื่อให้ศูนย์ฯ ได้ใช้จ่ายอย่างเพียงพอ และปัญหาเด็กอัลลัฟหลายคนที่ไม่มีโอกาสได้ศึกษาอิสลามต่อเนื่องจากไม่มีบัตรประจำตัวประชาชน ทำให้เด็กอัลลัฟไม่ได้รับโอกาสในการศึกษาในระดับสูง ส่วนในภาคอีสานมีชมรมอัลลัฟภาคอีสาน จังหวัดอุดรธานีในพื้นที่ภาคอีสานมีจำนวนมุสลิมเพิ่มขึ้น ทั้งจากการย้ายถิ่นของมุสลิมจากภูมิภาคอื่นของไทยและการที่มีมุสลิมใหม่หรือคนไทยที่มีภูมิลำเนาในภาคอีสานได้เปลี่ยนมานับถือศาสนาอิสลาม ในภาคอีสานส่วนใหญ่เดิมนับถือพุทธเป็นกลุ่มผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย โดยเหตุผลการเปลี่ยนศาสนาทั้งจากการแต่งงานกับชายมุสลิมและจากการเรียนรู้ศรัทธาด้วยตนเอง ชมรมอัลลัฟภาคอีสาน จังหวัดอุดรธานี ภายใต้มูลนิธิสร้างสรรค์สังคมมุสลิมสำนักงานจังหวัดขอนแก่น จากการประชุมและเสวนากลุ่มมีมติก่อตั้งชมรม โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1.เพื่อส่งเสริมการศึกษาด้านศาสนาอิสลาม สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในหลักการอิสลาม 2.เพื่อพบปะเยี่ยมเยียนให้กำลังใจแก่อัลลัฟ และ 3.สร้างเสริม พัฒนา ยกระดับคุณภาพชีวิตของอัลลัฟ นอกจากนี้ยังมีองค์กรต่าง ๆ ที่คอยขับเคลื่อนให้ความรู้ความเข้าใจในหลักการอิสลามอย่างแท้จริง จะมีองค์กรที่ทำงานร่วมกัน มีเป้าหมายเดียวกันคือให้ความรู้ความเข้าใจในหลักการอิสลามอย่างแท้จริงกับผู้คนในชุมชน ได้แก่ มูลนิธิอัลมุบาร็อก มูลนิธิเพื่อการศึกษาและพัฒนามุสลิมอีสาน โรงเรียนสันติธรรมวิทยา (ไทยมุสลิม, 2562)

ดังนั้นจากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับสภาพและบริบทขององค์กรมุสลิมในการให้ความช่วยเหลือและการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของอัลลัฟในภูมิภาคต่าง ๆ ในประเทศไทย โดยการศึกษาสภาพการให้ความช่วยเหลือและการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่อัลลัฟในบริบทของภูมิภาคต่าง ๆ ในประเทศไทย ด้วยเหตุนี้องค์การมุสลิมจึงมีบทบาทสำคัญที่จะช่วยเหลือให้มุสลิมได้เรียนรู้ถึงอัตลักษณ์มุสลิมได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาบริบทขององค์กรมุสลิมในการให้ความช่วยเหลือและการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่อัลลัฟของภูมิภาคต่างๆ ในประเทศไทย

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์มุสลิม

อิสลามได้ส่งเสริมเรียกร้องไปสู่สันติทำให้เกิดมีความเป็นมนุษย์ชนและมนุษยธรรมขึ้น อิสลามรักให้มนุษย์มีชีวิตอยู่ ให้ความศักดิ์สิทธิ์ต่อการมีชีวิต และให้มนุษย์รักการมีชีวิต ทำให้มนุษย์มีอิสระปราศจากความกลัว และได้วางแนวทางเป็นตัวอย่างที่ดีเพื่อจะให้นมนุษย์ใช้ชีวิตโดยมุ่งไปสู่เป้าหมายสูงสุด คือ ความเจริญก้าวหน้า อยู่ภายใต้ร่มเงาแห่งความปลอดภัย มั่นคง จากแนวความคิดการทำให้เป็นสมัยใหม่ (Modernization) นั้น ก่อให้เกิดกระแสการพัฒนาเพื่อความเป็นทันสมัยในรูปแบบต่าง ๆ มากมาย ยึดโยงตามแบบอย่างของผู้ที่เจริญแล้วด้วยการพัฒนาที่เน้นด้านวัตถุเสียเป็นส่วนใหญ่ และหวังว่าเมื่อผู้คนมีทุกอย่างที่ดีพร้อมแล้วการพัฒนาทางด้านจิตใจก็สามารถที่จะพัฒนาตามได้ โดยมองเป็น “แบบเดียวกันหมด” แต่กระแสการพัฒนาต่าง ๆ เหล่านี้ก็ได้ถูกตั้งคำถามขึ้น มากมายในภายหลังเพราะเหตุของสภาพทางสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและซับซ้อน รวมทั้งมีปัจจัยความไม่แน่นอนแทรกอยู่ในหลายมิติอย่างไม่อาจประเมินค่าได้ด้วยสถิติตัวเลขตามแบบมาตรฐานที่ตั้งไว้ การเน้นการพัฒนาแบบวัตถุนานี้เองทำให้ ละเลยบางส่วนมองข้ามความรู้สึกและความเป็นตัวตน รวมทั้งความหลากหลายทาง วัฒนธรรมไปซึ่งไม่อาจปรากฏเห็นได้ในเชิงรูปธรรม ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้จึงพยายาม นำเสนอแนวความคิดกระแสใหม่ที่เน้นความเป็นตัวตน หรืออัตลักษณ์ โดยเสนออัตลักษณ์มุสลิมของมูอัลลัฟ เพื่อเสนอมุมมองใหม่่ว่า สังคมนั้นไม่ได้มีลักษณะที่เป็นเนื้อเดียวกันทั้งหมด มันยังมีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะ ความเป็นตัวตนที่มีความเคลื่อนไหวของการให้คุณค่านั้นตามเวลา และสถานที่ของการดำรงตน รวมทั้งการให้นิยามความหมายของความเป็นตัวตนหรืออัตลักษณ์ต่างออกไปจากความเชื่อกระแสเดียว (อลิสซา หะสาณาะ, 2552: 206)

วิสุทธิ บิลลาเต๊ะ และฉันทัส ทองช่วย (2553) ได้กล่าวว่าอัตลักษณ์มุสลิม เป็น สิ่งที่บ่งบอกความหมายของการเป็นมุสลิม ซึ่งเริ่มจากจักรวาลทัศน์ที่ถือว่าจักรวาล โลก สรรพสิ่ง และสรรพชีวิตเกิดขึ้น ดำรงอยู่ และดับไป โดยพระประสงค์และอำนาจแห่งอัลลอฮ์พระผู้เป็นเจ้าเพียงหนึ่งเดียว และรวมถึงภาคปฏิบัติของการจักรวาลทัศน์ดังกล่าว ได้แก่ การละหมาด การชะกาต และการส่งเสริมความดี ยับยั้งความชั่ว เป็นต้น อับดุลสุโก ดินอะ (2558) ได้กล่าวไว้ว่าอัตลักษณ์มุสลิม (Muslim Identity) เป็นความรู้สึกนึกคิดที่บุคคลมีต่อมุสลิมว่า “มุสลิมคือใคร” ซึ่งจะเกิดขึ้นจากการปฏิสังสรรค์ระหว่างตัวมุสลิมกับคนอื่น โดยผ่านการมองของมุสลิมและการที่คนอื่นมองมุสลิม อัตลักษณ์ต้องการความตระหนัก (Awareness) ในตัวมุสลิมและพื้นฐานของการเลือกบางอย่าง นั่นคือมุสลิมจะต้องแสดงตนหรือยอมรับอย่างตั้งใจกับอัตลักษณ์ที่มุสลิมเลือก ความสำคัญของการแสดงตนก็คือ การระบุได้ว่ามุสลิมมีอัตลักษณ์ที่อยู่ภายใต้หลักการอิสลาม และมีความแตกต่างจากกลุ่มอื่น ๆ ที่ไม่ใช่มุสลิมและสาธารณ ผลิต (2560) ได้กล่าวว่า อัตลักษณ์มุสลิม คือ ลักษณะเฉพาะที่มีอยู่ในตัวตนของมุสลิม ซึ่งเป็นลักษณะที่เกิดจากการนิยามตัวตนของผู้คนกับระบบสังคม เมื่อผู้คนแต่ละกลุ่มต้องการรักษาความเป็นหนึ่งเดียว หรือความเป็นปึกแผ่นในพวกเดียวกัน กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ก็จะเกิดขึ้นซึ่งจะสัมพันธ์กับบริบทที่แวดล้อมกลุ่มคนนั้น กลุ่มชาติพันธุ์มุสลิมในพื้นที่ที่มีการเปลี่ยนแปลงตามตามสภาพแวดล้อมภายใต้บริบททางประวัติศาสตร์แต่ด้วยพื้นฐานทางความคิดความเชื่อที่มาจากศาสนาอิสลาม ส่งผลให้กลุ่มคนดังกล่าวมีรูปแบบวิถีที่มีลักษณะเฉพาะ หรืออัตลักษณ์ของตนเองและโดดเด่น แม้ว่าจะถูกผสมกลมกลืนกับวัฒนธรรมที่แวดล้อมก็ตาม

ดังนั้นอัตลักษณ์มุสลิม เป็นการแสดงออกถึงความเป็นตัวตนของผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของศาสนาอิสลาม ผ่านการศรัทธาและแปรการศรัทธาสู่การปฏิบัติตามคำสั่งใช้แห่งบทบัญญัติอิสลาม

มุอัลลัฟ

มุอัลลัฟ คือ บรรดาผู้ที่หัวใจของเขายังใหม่ต่ออิสลาม คือ มุสลิมหรือกาฟิร หัวหน้าเผ่า ผู้ที่หวังว่าเขาจะเข้ารับอิสลาม หรือ (ผู้ที่เราหวัง) เพื่อให้พ้นจากความชั่วของเขา หรือหวังว่าการให้ชะกาตจะเพิ่มอิมามของเขา หรือหวังการรับอิสลามของคนที่ไม่เหมือนกับเขา คนต่างๆ เหล่านี้จะให้ชะกาตตามจำนวนที่ทำให้บรรลุปาหมายได้ ดังนั้นมุอัลลัฟสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 ผู้ที่ยังไม่ใช่มุสลิม คนกลุ่มนี้สามารถมอบชะกาตแก่เขาได้ในกรณีเพื่อให้เขาเข้ารับอิสลาม หรือให้เพื่อยับยั้งป้องกันภัยในสังคมมุสลิมอันเกิดจากน้ำมือของพวกเขา

กลุ่มที่ 2 ผู้ที่เข้ารับอิสลามแล้ว คนกลุ่มนี้สามารถมอบชะกาตแก่เขาเพื่อเป็นการยึดเหนี่ยวเขาให้ยืนหยัดในอิสลามได้อย่างมั่นคง หรือหวังในการเข้าอิสลามของคนใกล้ชิด และพวกพ้องของเขา เป็นต้น (อิบดุลสุโก ดินอะ, 2558)

มุอัลลัฟ หมายถึง บรรดาผู้ที่จิตใจของเขาโน้มเอียงสู่อิสลาม รวมถึงผู้ที่ต้องการความมั่นคงทางจิตใจในการเป็นมุสลิมองค์กรชะกาตจะมีความเห็นแนวปฏิบัติที่แตกต่างกันในการกำหนดกฎเกณฑ์ของมุอัลลัฟ ซึ่งบางองค์กรชะกาตจะระบุในการเป็นผู้มีสิทธิรับชะกาต มีการกำหนดระยะเวลาตั้งแต่ 2-4 ปี จากเวลาที่เขาเข้ารับอิสลาม เพื่อสร้างกำลังใจและมีเวลาในการเปลี่ยนแปลงตัวเอง โดยมีการกำหนดเงื่อนไขในการปฏิบัติศาสนกิจ และมีความเคร่งครัดทางศาสนา (ธวัช นุ้ยพอม และคณะ, 2559: 95-96)

ดังนั้น อัตลักษณ์มุสลิม หมายถึง การแสดงออกถึงความเป็นตัวตนของผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของศาสนาอิสลาม ผ่านการศรัทธาและแปรการศรัทธาสู่การปฏิบัติตามคำสั่งใช้แห่งบทบัญญัติอิสลาม

มุอัลลัฟในอัลกุรอาน

อัลกุรอานเป็นคัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์ที่เป็นแหล่งที่มาของหลักคำสอนศาสนาอิสลาม โองการที่ได้กล่าวถึงในอัลกุรอานเกี่ยวกับมุอัลลัฟ มี 4 โองการที่กล่าวถึงมุอัลลัฟในอัลกุรอาน คือ สุเราะฮ์ อาลิอิมรอน (surah Ali 'Imrān) อายะฮ์ที่ 103, สุเราะฮ์ อัลอันฟาล (Surah al-Anfāl) อายะฮ์ที่ 63, สุเราะฮ์อัตเตาบะฮ์ (Surah at-Taubah) อายะฮ์ที่ 60 และสุเราะฮ์อันนุร (Surah an-Nur) อายะฮ์ที่ 43 สามโองการ ได้แก่ Surah Ali Imran อายะฮ์ที่ 103, Surah al-Anfāl อายะฮ์ที่ 63 และ Surah an-Nur อายะฮ์ที่ 43 ได้กล่าวถึงมุอัลลัฟ เป็นผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม ในขณะที่สุเราะฮ์ (Surah at-Taubah) โองการที่ 60 มุอัลลัฟ คือผู้ที่เลื่อมใสในศาสนาอิสลาม แต่ยังคงมีความแตกต่างเกี่ยวกับคำนิยาม อายะฮ์อัลกุรอานที่ได้กล่าวถึง มุอัลลัฟ ดังนี้ อัลลอฮ์ได้ตรัสไว้ว่า

ความว่า “และพวกเจ้าจงยึดสายเชือกของอัลลอฮ์ يُحْذِرُ (ศาสนาของอัลลอฮ์ يُحْذِرُ) โดยพร้อมกันทั้งหมด และจงอย่าแตกแยกกัน และจงรำลึกถึงความเมตตาของอัลลอฮ์ يُحْذِرُ ที่มีต่อพวกเจ้า ขณะที่พวกเจ้าเป็นศัตรูกัน แล้วพระองค์ได้ทรงให้สนิทสนมกันระหว่างหัวใจของพวกเจ้า แล้วพวกเจ้าก็กลายเป็นพี่น้องกันด้วย ความเมตตาของพระองค์ และพวกเจ้าเคยปรากฏอยู่บนปากหุลุมแห่งไฟนรก แล้วพระองค์ก็ทรงช่วยพวกเจ้าให้พ้นจากปากหุลุมแห่งนรกนั้น ในทำนองนั้นแหละ อัลลอฮ์จะทรงแจกแจงแก่พวกเจ้าซึ่งบรรดาโองการของพระองค์เพื่อว่าพวกเจ้าจะได้รับแนวทางอันถูกต้อง” (สุเราะฮ์อาละอิมรอน, 3: 103)

อัลลอฮ์ได้ตรัสไว้ว่า

ความว่า “และได้ทรงให้สนิทสนมระหว่างหัวใจของพวกเขา (ระหว่างหัวใจของบรรดาผู้ศรัทธา) หากเจ้าได้จ่ายสิ่งที่อยู่ในแผ่นดินทั้งหมด เจ้าก็ไม่สามารถให้สนิทสนมระหว่างหัวใจของพวกเขาได้ แต่ทว่าอัลลอฮ์นั้นได้ทรงให้สนิทสนมระหว่างพวกเขา และแท้จริงพระองค์นั้นคือผู้ทรงเดชานุภาพ ผู้ทรงปรีชาญาณ” (สุเราะห์ อัล-อัมฟาล, 8: 63)

อัลลอฮ์ ^ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า

ความว่า “เจ้ามิได้เห็นดอกหรือว่า แท้จริงอัลลอฮ์ ^ﷻ นั้นทรงให้เมฆลอย แล้วทรงทำให้ประสานตัวกัน แล้วทรงทำให้รวมกันเป็นกลุ่มก้อน แล้วเจ้าก็จำเห็นฝนโปรยลงมาจากกลุ่มเมฆนั้น และพระองค์ทรงให้มันตกลงมาจากฟากฟ้า มีขนาดเท่าภูเขา ในนั้นมีลูกเห็บ แล้วพระองค์จะทรงให้มันหล่นลงมาโดนผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ และพระองค์จะทรงให้มันผ่านพ้นไปจากผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ แสงประกายของสายฟ้าแลบเกือบจะเฉี่ยวสายตาดู่มอง” (สุเราะฮ์ อัน-นุร, 24:43)

อัลลอฮ์ได้ตรัสไว้ว่า

ความว่า “แท้จริงงานทั้งหลายนั้น (ทรัพย์สินส่วนชะกาต) สำหรับบรรดาผู้ที่ยากจนและบรรดาผู้ที่ขัดสนและบรรดาเจ้าหน้าที่ในการรวบรวมมัน และบรรดาผู้ที่หัวใจของพวกเขาสนิทสนม และในการไถ่ทาส และบรรดาผู้ที่หนี้สินล้นตัว และในทางของอัลลอฮ์ ^ﷻ และผู้ที่อยู่ในระหว่างเดินทางทั้งนี้เป็นบัญญัติอันจำเป็นซึ่งมาจากอัลลอฮ์ ^ﷻ และ อัลลอฮ์ ^ﷻ นั้นเป็นผู้ทรงรอบรู้ ผู้ทรงปรีชาญาณ” (สุเราะห์อัต-เตาเบห์, 9: 60)

จากอายะฮ์ดังกล่าวข้างต้น มุอัลลัฟ คือผู้ที่อิสลามได้นำมาจิตใจของเขาให้แก่มุสลิม ในการให้ชะกาตส่วนหนึ่งแก่พวกเขานั้นก็เพื่อจงใจพวกเขาให้รับนับถืออิสลาม หรือแม้ก็เพื่อเป็นการยับยั้งพวกเขามิให้คิดร้ายต่อมุสลิม และเป็นกำลังป้องกันให้แก่มุสลิมอีกด้วย และยังหมายถึงผู้ที่รับนับถืออิสลามใหม่ ๆ ด้วย ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในการศรัทธาของเขา (สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับประเทศไทย, 1431:456) มุอัลลัฟ คือ บรรดาผู้ที่หัวใจของพวกเขาผูกพันอยู่กับศาสนาอิสลาม บางคนในหมู่พวกเขาได้รับชะกาต เพื่อจะเข้ารับนับถือศาสนาอิสลาม ในขณะที่บางคนศาสนาให้สิทธิรับชะกาตเพื่อให้เขาเย็นหยดในศาสนา และเพื่อที่จะทำให้หัวใจของเขามั่นคงขึ้น และบางคนให้ชะกาตกับเขา เพื่อหวังว่าคนรอบข้างจะเข้ารับอิสลาม และบางคนให้ไปเพื่อทรัพย์สินชะกาตจะมาจากคนใกล้เคียงเขา หรือเพื่อลดอันตรายต่อลัทธิมุสลิม (Ibn Kathir, 1999: 370)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาสภาพและบริบทขององค์กรมุสลิมในการให้ความช่วยเหลือและการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุสลิมในภูมิภาคต่างๆ ในประเทศไทย เป็นการศึกษาความเป็นมาและโครงสร้างการบริหารจัดการขององค์กรมุสลิมที่ให้ความช่วยเหลือและการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมของภูมิภาคต่างๆ ในประเทศไทย คือ

กลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูลหลัก

กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลหลักที่ใช้ในการสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมในภูมิภาคต่างๆ ในประเทศไทย จำนวน 10 ท่าน จากองค์กรมุสลิม จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ มูลนิธิสันติชน มูลนิธิรักมนุษยชาติ และชมรมมุสลิมภาคอีสาน ตามเกณฑ์ที่กำหนดดังนี้

1. เกณฑ์การเลือกองค์กรมุสลิม ได้แก่ 1) เป็นองค์กรมุสลิมที่ได้รับการยอมรับในภูมิภาคนั้นๆ และ/หรือ 2) เป็นองค์กรมุสลิมที่ได้ดำเนินการให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุสลิมในภูมิภาคต่าง ๆ ในประเทศไทย ไม่น้อยกว่า 5 ปี

2) เกณฑ์การเลือกกลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ 1) ดำรงตำแหน่งประธานและหัวหน้าฝ่ายดูแลมุสลิมไม่น้อยกว่า 2 ปี และปัจจุบันยังดำรงตำแหน่งอยู่ 2) ดำรงตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายดูแลมุสลิมไม่น้อยกว่าสองปี และปัจจุบันยังดำรงตำแหน่งอยู่หรือผู้ที่ทำหน้าที่ในการช่วยเหลือมุสลิม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้สัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพและบริบทขององค์กรมุสลิมในการให้ความช่วยเหลือและการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุสลิมในภูมิภาคต่างๆ ในประเทศไทย แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นสภาพทั่วไปของกลุ่มเป้าหมาย แบ่งเป็นผู้บริหารองค์กรมุสลิมในการช่วยเหลือมุสลิม และมุสลิม ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพและบริบทขององค์กรมุสลิมในการให้ความช่วยเหลือและการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุสลิมในภูมิภาคต่างๆ ในประเทศไทย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยอิงตามกรอบการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ด้วยเช่นกัน แล้วนำเสนอในรูปแบบรายงานเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

อัตลักษณ์มุสลิม เป็นสิ่งที่บ่งบอกความหมายของการเป็นมุสลิม การแสดงออกถึงความเป็นตัวตนของผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของศาสนาอิสลาม ผ่านการศรัทธาและแปรการศรัทธาสู่การปฏิบัติตามคำสั่งใช้แห่งบทบัญญัติอิสลาม ได้แก่ การละหมาด การถือศีลอด การจ่ายซะกาต และการส่งเสริมความดี ยับยั้งความชั่ว เป็นต้น จากการศึกษาบริบทขององค์กรมุสลิมในการให้ความช่วยเหลือและการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุสลิมในภูมิภาคต่างๆ ในประเทศไทย พื้นที่เป้าหมายที่ได้ดำเนินการศึกษา ผลจากการศึกษา พบว่า

1. มุลินิฮันติชน: องค์กรรมมุสลิมในการให้ความช่วยเหลือและการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุสลิมในภาคกลาง

มุลินิฮันติชนมีวัตถุประสงค์เพื่อการเผยแผ่ความรู้ในหลักการศาสนาอิสลามแก่บุคคลทั่วไปที่สนใจศาสนาอิสลาม ทั้งนี้เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องต่อหลักการศาสนาอิสลาม เปิดสอนมุสลิมเมื่อปี 2529 มุลินิฮันติชนได้จัดทำโครงการอบรมมุสลิมขึ้นเมื่อปี 2537 โดยมีอาจารย์บรรจง ปินากัน เป็นประธานโครงการและผู้ปฐมนิเทศ ในปี 2538 มุลินิฮันติชนได้จัดตั้งชมรมมุสลิม เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกมีการศึกษาและยึดมั่นตามหลักการอิสลาม เป็นการโอบอุ้มช่วยเหลือและฟื้นฟูมุสลิมใหม่ ต่อมาปี 2541 คณะกรรมการชมรมมุสลิม ได้มีมติให้เปลี่ยนชื่อชมรมมุสลิมเป็น “โครงการอบรมผู้สนใจอิสลาม” วัตถุประสงค์ของโครงการอบรมผู้สนใจอิสลาม คือ 1. เพื่อให้ความรู้พื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับอิสลามแก่ผู้ที่เข้ารับการอบรม มีความรู้ความเข้าใจ แนวความคิดหลักศรัทธาและปฏิบัติ จนสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ 2. เพื่อพัฒนามุสลิมให้มีความศรัทธามั่นในหลักการอิสลาม และภูมิใจในความเป็นมุสลิม และ 3. เพื่อรับรองการเป็นมุสลิมให้แก่มุสลิมที่ปฏิญาณตนเข้ารับอิสลาม หลังจากผ่านการอบรมแล้ว

การให้ความช่วยเหลือและการสร้างอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมแก่มุสลิมของมุลินิฮันติชน ดังนี้

1) การใช้คำพูด ได้แก่ การกล่าวต้อนรับและแนะนำที่ดีย่อม การต้อนรับที่ทางมุลินิฮันติชนมอบให้แก่มุสลิมอย่างเป็นกันเองและเรียบง่ายทำให้มุสลิมมีความรู้สึกเหมือนดังครอบครัวเดียวกัน การต้อนรับที่มีไมตรีจิตและการแนะนำอิสลามอย่างจริงใจเพื่ออัลลอฮ์ทำให้มุสลิมมีความประทับใจและยอมรับอิสลาม การให้คำปรึกษาที่ประทับใจ ทำให้มุสลิมรู้สึกเป็นกันเองและมีความกล้าที่จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ คือการใช้ชีวิตในรูปแบบอิสลาม การบรรยายที่เข้าใจง่ายและชัดเจน เป็นต้น

2) การปฏิบัติหรือการกระทำ ได้แก่ การสอนในภาคปฏิบัติให้แก่มุสลิมที่เข้าร่วมโครงการอบรมผู้สนใจอิสลามนั้น มีการทดสอบจากผู้สอนว่ามุสลิมมีความเข้าใจในการปฏิบัติศาสนกิจมากน้อยเพียงใด การมีจรรยาบรรณและเป็นแบบอย่างที่ดี ทำให้มุสลิมสามารถรักษาตัวเองจากสิ่งที่ไม่ดีและขอโทษต่อผู้อื่นเมื่อกระทำผิดตลอดจนเป็นผู้มีจิตใจสงบ การเป็นแบบอย่างในเรื่องหลักการปฏิบัติสามารถทำให้มุสลิมเรียนรู้หลักการปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ทำให้มีความรู้สึกเป็นสิ่งที่สามารถกระทำได้อย่างง่าย ๆ ในชีวิตประจำวัน และทำให้มุสลิมสามารถเรียนรู้อัตลักษณ์มุสลิมได้อย่างรวดเร็วและใช้ชีวิตตามแบบอย่างอิสลามอย่างมั่นคง

3) การใช้สื่ออินเทอร์เน็ต มุลินิฮันติชนได้ใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางในการให้กำลังใจและให้คำปรึกษาในขณะที่มุสลิมต้องการกำลังใจเนื่องจากการถูกทดสอบจากอัลลอฮ์ การสื่อสารที่นำมาเป็นการเรียนรู้ในการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุสลิม เช่น การบรรยายโดยนำเสนอผ่านช่องยูทูบ เฟซบุ๊ก และวิทยุ เป็นต้น ทำให้มุสลิมสามารถเข้าถึงข้อมูลได้สะดวกยิ่งขึ้น การใช้หนังสือและตำราที่ได้รวบรวมเกี่ยวกับอิสลามเอาไว้ในแต่ละด้าน เช่น หลักการศรัทธา หลักการปฏิบัติและหลักจริยธรรมในอิสลาม ทั้งนี้อาจารย์บรรจง ปินากัน ได้เขียนและแปลหนังสืออิสลามออกสู่สังคมอย่างมากมายเพื่อให้ผู้สนใจอิสลามสามารถอ่านและทำความเข้าใจต่อศาสนาอิสลาม และมุสลิมสามารถศึกษาเรียนรู้อิสลามได้ทุกที่ทุกเวลา

การให้ความช่วยเหลือแก่มุสลิม คือ ให้คำปรึกษาในเรื่องที่ไม่เข้าใจ ให้ความช่วยเหลืออย่างเป็นกันเอง มีจิตอาสาคอยติดตามข้อมูลจะคอยให้คำปรึกษาและรับฟังปัญหาของมุสลิม ส่งหนังสือไปให้และให้ความรู้ผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต จัดเลี้ยงอาหารให้แก่มุสลิมที่ขาดแคลนและจ่ายซากาตให้กับมุสลิม รวมทั้งสนับสนุนด้านเงินทุนเพื่อจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับอิสลาม เช่น การเข้าค่ายมุสลิมประจำปี เป็นต้น

2.มูลนิธิรักมนุษยชาติ: องค์กรมุสลิมในการให้ความช่วยเหลือและการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุสลิมในภาคเหนือ
ดูแลให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุสลิมในภาคเหนือของมูลนิธิรักมนุษยชาติ คือ กลุ่มเยาวชน
ชาติพันธุ์ที่มาจากหลากหลายชาติพันธุ์และต่างพื้นที่ โดยกลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มชาติพันธุ์ม้งและอาข่า ส่วนกลุ่มอื่น ๆ เช่น ลีซู
มุเซอ และพม่า เป็นต้น ปัจจุบันเครือข่ายมุสลิมรักมนุษยชาติ (Human Mercy Foundation) มีเครือข่ายที่ทำงานร่วมกันอยู่
4 ศูนย์ ประกอบด้วย 1.ศูนย์อิสลามบ้านห้วยมะหินฝน อำเภอแม่จันท์ จังหวัดเชียงราย 2.ศูนย์ศึกษาอิสลามบ้านเวียง
หมอก อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย 3.ศูนย์อิสลามศึกษาบ้านปางสา อำเภอแม่จันท์ จังหวัดเชียงราย และ 4.ศูนย์เรียนรู้
อิสลามบ้านแสงไพร อำเภอปง จังหวัดพะเยา ในฐานะเป็นศูนย์อิสลามอบรมจริยธรรมอิสลาม การช่วยเหลือและสร้างอัต
ลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมของทั้ง 4 ศูนย์ มีการดำเนินงานเชื่อมโยงและมีอุดมการณ์การทำงานร่วมกัน โดยเน้นเรื่องการ
เสียสละ มีศูนย์เวียงหมอกเป็นศูนย์กลาง ศูนย์ประสานงานโครงการต่าง ๆ จ่ายไปยังศูนย์เครือข่าย มีแนวทางการดำเนินงาน
คือสร้างความเข้าใจอันดีต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม สร้างความสมานฉันท์ความปรองดอง ไม่มีความ
ระแวงซึ่งกันและกัน ณ ปัจจุบัน ด้วยการทำงานที่ทุ่มเทตามศูนย์ต่าง ๆ มีเด็กมุสลิมที่ต้องรับผิดชอบไม่ต่ำกว่าศูนย์ละ
50 คน ซึ่งเด็กแต่ละคนทางศูนย์ฯ ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด นับเป็นภาระหนักอย่างยิ่ง

การให้ความช่วยเหลือและการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมของมูลนิธิรักมนุษยชาติ ดังนี้

1.การให้ความช่วยเหลือด้านปัจจัยยังชีพขั้นพื้นฐาน ได้แก่ สถานที่พัก อาหาร เครื่องนุ่งห่มและอื่น ๆ ให้แก่เด็กแต่ละ
คนทางศูนย์ฯ เพราะเด็กที่อยู่ในศูนย์เรียนรู้อิสลามมาจากครอบครัวที่ยากจนและขาดโอกาสทางการศึกษา จึงทำให้ศูนย์
ต้องรับภาระในการช่วยเหลือและให้การดูแลปัจจัยยังชีพ ได้รับการช่วยเหลือจากพี่น้องมุสลิมทั้งในและต่างประเทศ แต่ก็ยังไม่
เพียงพอต่อความต้องการและยังมีความต้องการความช่วยเหลือจากผู้มีจิตศรัทธาอีกจำนวนมาก

2.การเรียนรู้อัตลักษณ์มุสลิม โดยการจัดการเรียนการสอน การฝึกฝน การอบรมและการปฏิบัติเป็นประจำใน
ชีวิตประจำวัน การให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการพื้นฐานของศาสนาอิสลามที่เกี่ยวข้องกับหลักความเชื่อความศรัทธาในศาสนา
อิสลาม ความรู้เบื้องต้นในหลักปฏิบัติศาสนกิจ เช่น การละหมาด 5 เวลา รวมถึงการปฏิบัติตามบทบัญญัติของศาสนาอิสลาม
ในชีวิตประจำวัน ที่เกี่ยวข้องกับการทำความสะอาดและการชำระล้างสิ่งต่างๆ ตามหลักศาสนบัญญัติ ตลอดจนหลักจริยธรรม
และมารยาทต่างๆ ของอิสลาม การแต่งกายที่ถูกต้องตามหลักการอิสลาม การฝึกอ่านและท่องจำอัลกรุอ่าน บทราลิกถึง
อัลลอฮ์ และการขอดูอา เป็นต้น ทั้งนี้เด็กแต่ละคน มีความแตกต่างกันเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในหลักการพื้นฐานของ
ศาสนาอิสลาม บางคนเรียนรู้และเข้าใจได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากมีความสนใจและศึกษาอย่างต่อเนื่อง บางคนต้องใช้เวลา
และใส่ใจให้ความสำคัญในการเรียนรู้ เพื่อให้ตนเองมีความรู้ความเข้าใจในหลักการพื้นฐานของศาสนาอิสลาม

3.การตั้งสถาบันการศึกษา คือ โรงเรียนคิวิไลพิทยา (CivilizePittaya School) ประเภทเอกชนสามัญศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย นักเรียนเป็นชนเผ่าต่างๆ ประกอบด้วยชนเผ่า
อาข่า มุเซอ ลีซู คนเมือง ม้ง และคนมลายู เป็นนักเรียนประจำโรงเรียนคิวิไลพิทยาได้ก่อตั้งโดยมูลนิธิรักมนุษยชาติในวันที่
15 พฤษภาคม 2556 โดยมีนายมะนาเซ คาโอ๊ะ เป็นผู้รับใบอนุญาตและนายมุฮัมมัด เจมี เป็นผู้บริหาร ปีแรกทำการเปิดสอน
ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีจำนวนนักเรียนประมาณ 36 คน และมีครู จำนวน 7 คน ในปีการศึกษา 2557 ได้เปิดสอน
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 มีจำนวนนักเรียนประมาณ 86 คน และมีครูจำนวน 10 คน ในปีการศึกษา 2558 ได้ทำการเปิด
สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 1-3 มีอาคาร 3 หลัง ได้แก่ อาคารเรียน 2 อาคาร เป็นอาคารเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปี
ที่ 1-6 และอาคารเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อีกอาคารเป็นโรงอาหารและห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ การสร้างอัตลักษณ์
มุสลิมแก่มุสลิมโดยทางโรงเรียนได้เสริมเนื้อหาในหลักสูตร รูปแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับศาสนาอิสลามและการแต่งกายที่

ถูกต้องตามหลักการอิสลาม ทำให้นักเรียนที่อยู่ในกำกับการดูแลของมูลนิธิสามารถได้รับการศึกษาภาคบังคับและเป็นการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟที่ครอบคลุมถูกต้อง

4.มูลนิธิเพื่อการศึกษาและพัฒนามุสลิมอีสาน: องค์กรมุสลิมในการให้ความช่วยเหลือและการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุอัลลัฟในภาคอีสาน

ลักษณะของมุสลิมอีสานมีความโดดเด่นในเรื่องการดำรงอัตลักษณ์มุสลิมในสังคมพหุวัฒนธรรมอีสาน คือ ในพื้นที่ที่มีชุมชนมุสลิมแต่อยู่กระจัดกระจายแต่อัตลักษณ์มุสลิมสามารถดำรงอยู่ได้ท่ามกลางการปรับตัวโดยยึดหลักแนวทางสายกลางของอิสลามมาปฏิบัติเพื่อสร้างความประนีประนอมและลดความขัดแย้งในสังคม มุสลิมอีสานที่ตั้งถิ่นฐานมั่นคงในพื้นที่ส่วนมากเป็นคนพื้นเมืองภาคอีสานที่แต่งงานกับมุสลิมจึงได้เปลี่ยนมานับถือศาสนาอิสลามทำให้พบว่าในบางหลังเดียวกันบางบ้านมีการอยู่รวมกันของทั้ง 3 ศาสนาคือ พุทธ คริสต์ และอิสลามเนื่องจากคนอีสานนิยมอยู่กันเป็นครอบครัวใหญ่ในพื้นที่บ้านหรือชุมชนเดียวกัน เมืองกรมมุสลิมที่ทำหน้าที่ส่งเสริมเพื่อการศึกษาและพัฒนามุสลิมอีสาน นั่นคือ มูลนิธิเพื่อการศึกษาและพัฒนามุสลิมอีสาน บ้านหนองหมื่นท้าว ตำบลโนนสูง อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ภารกิจหลักด้านการพัฒนาการศึกษาของทางมูลนิธิ บทบาทแรก คือ การจัดโครงการอบรมศาสนาระดับท้องถิ่นมุสลิมอีสาน ปัจจุบันเป็นการสนับสนุนในการจัดค่ายอบรมเยาวชนภาคฤดูร้อนขึ้นเป็นประจำของทุกมัสยิด เป็นการให้การศึกษาศาสนาและความรู้ซึ่งครอบคลุมในการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมมีส่วนร่วมในการพัฒนาภูมิภาคและประเทศชาติ โดยมีมูลนิธิเพื่อการศึกษาและพัฒนามุสลิมอีสาน ทำหน้าที่เป็นผู้ผลักดันให้เกิดความร่วมมือของพี่น้องมุสลิมในภูมิภาคอีสานของประเทศไทย และระหว่างประเทศ ให้ได้ร่วมคิด และตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสังคมให้มีคุณภาพผ่านกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ โครงการสอนศาสนาแก่มุอัลลัฟค่ายอบรมภาคฤดูร้อนแก่เยาวชนมุสลิม เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยบริบทขององค์กรมุสลิมในการให้ความช่วยเหลือและการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุอัลลัฟในภูมิภาคต่างๆ ในประเทศไทย มีประเด็นที่น่าสนใจและนำมาอภิปราย ดังนี้

องค์กรมุสลิมที่เกิดขึ้นในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยมีส่วนช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุอัลลัฟ ในเรื่องการให้ความช่วยเหลือแก่มุอัลลัฟ คือ ให้คำปรึกษาในเรื่องที่ไม่เข้าใจ ให้ความช่วยเหลืออย่างเป็นกันเอง มีจิตอาสาคอยติดตามข้อมูลจะคอยให้คำปรึกษาและรับฟังปัญหาของมุอัลลัฟ ให้ความรู้ผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต จัดเลี้ยงอาหารให้แก่มุอัลลัฟที่ขาดแคลนและจ่ายซากาตให้กับมุอัลลัฟ รวมทั้งสนับสนุนด้านเงินทุนเพื่อจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับอิสลาม เช่น การเข้าค่ายมุอัลลัฟประจำปี เป็นต้น การให้ความช่วยเหลือด้านปัจจัยยังชีพขั้นพื้นฐาน ได้แก่ สถานที่พัก อาหาร เครื่องนุ่งห่มและอื่น ๆ การเรียนรู้อัตลักษณ์มุสลิม โดยการจัดการเรียนการสอน การฝึกฝน การอบรมและการปฏิบัติเป็นประจำในชีวิตประจำวัน การให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการพื้นฐานของศาสนาอิสลามที่เกี่ยวข้องกับหลักความเชื่อความศรัทธาในศาสนาอิสลาม ความรู้เบื้องต้นในหลักปฏิบัติศาสนกิจ เช่น การละหมาด 5 เวลา รวมถึงการปฏิบัติตามบทบัญญัติของศาสนาอิสลามในชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับการทำความสะอาดและการชำระล้างสิ่งต่างๆ ตามหลักศาสนบัญญัติ ตลอดจนหลักจริยธรรมและมารยาทต่างๆ ของอิสลาม การแต่งกายที่ถูกต้องตามหลักการอิสลาม การฝึกอ่านและท่องจำอัลกรุอาน บทราลิกถึงอัลลอฮ์ และการขออูอา เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของวิสุทธิ บิลลาเต๊ะ และฉันทัส ทองช่วย (2553) พบว่า ความพยายามในการดำรงอัตลักษณ์มุสลิม การจัดการความรู้ อาศัยการละหมาดเป็นฐานสำคัญในการจัดการ กล่าวคือ ใช้เวลาหลังละหมาดเป็นเวลาในการให้

ความรู้ เนื้อหาความรู้เน้นไปที่การนำระบบวัฒนธรรมละหมาดไปใช้เป็นวิถีชีวิตนอกละหมาด และการจัดระบบการศึกษาขึ้นพื้นฐานด้วยชุมชนเองการสร้างวิถีชีวิต ใช้นิสัยเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาทุกด้านโดยมีนิสัยเป็นผู้ตรากฎระเบียบทางสังคมและสอดคล้องกับงานวิจัยของว่าที่ร้อยตรีมนูญ โต๊ะอาจ (2555) มุอัลลัฟมีวิธีการเรียนรู้ด้วย การสังเกต การบอกเล่า การสอบถาม การเรียนกับครูสอนศาสนาหรือจาก สถาบันสอนศาสนาและการเรียนรู้ด้วยการอ่านหนังสือหรือจากสื่ออื่นๆ ปัจจัยที่ส่งผลต่ออัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของมุอัลลัฟ ได้แก่ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมของครอบครัว ชุมชน รวมทั้งสังคมที่มุอัลลัฟอาศัยอยู่ทั้งก่อนที่มุอัลลัฟจะเข้ารับศาสนาอิสลามและหลังจากที่เข้ารับศาสนาอิสลามแล้ว ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญคือบริบทแวดล้อมและประเด็นการเรียนรู้และการสื่อสาร ตัวมุอัลลัฟเอง ผลที่ต้องการ และบุคคลที่มุอัลลัฟต้องการเรียนรู้และสื่อสารด้วย มุอัลลัฟมีกระบวนการเรียนรู้และการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมที่เป็นขั้นตอนต่อเนื่องและผ่านเงื่อนไขสำคัญของการยอมรับอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิม การให้การศึกษาและความรู้ซึ่งครอบคลุมในการสร้างอัตลักษณ์มุสลิม มีส่วนร่วมในการพัฒนาภูมิภาคและประเทศชาติ โดยมีมูลนิธิเพื่อการศึกษาและพัฒนามุสลิมอีสาน ทำหน้าที่เป็นผู้ผลักดันให้เกิดความร่วมมือของพี่น้องมุสลิมในภูมิภาคอีสานของประเทศไทย และระหว่างประเทศ ให้ได้ร่วมคิด และตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสังคมให้มีคุณภาพผ่านกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ โครงการสอนศาสนาแก่มุอัลลัฟ ค่ายอบรมภาคฤดูร้อนแก่เยาวชนมุสลิม เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของจิรศักดิ์ โสภณ เยาวลักษณ์ อภิชาติवलลภ และณณมัย ทองอยู่ (2551: 63-68) พบว่า การสร้างคุณค่าและความศรัทธาร่วมกัน โดยผ่านการใช้หลักคำสอนทางศาสนาอิสลาม บทบาทขององค์กรมุสลิม ซึ่งกลไกเหล่านี้ได้นำมาสู่การรวมกลุ่มของชุมชนมุสลิมบนพื้นฐานความศรัทธาร่วมกัน การสร้างอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิม เป็นส่วนที่ถูกสร้างขึ้นผ่านภาพลักษณ์ทางกายภาพเพื่อให้ความเป็นมุสลิมมีความเด่นชัด

สรุปผลการวิจัย

องค์กรมุสลิมที่เกิดขึ้นในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยมีส่วนช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุอัลลัฟ ในเรื่องการให้ความช่วยเหลือแก่มุอัลลัฟ คือ ให้คำปรึกษาในเรื่องที่ไม่เข้าใจ ให้ความช่วยเหลืออย่างเป็นกันเอง มีจิตอาสาคอยติดตามข้อมูลจะคอยให้คำปรึกษาและรับฟังปัญหาของมุอัลลัฟ ให้ความรู้ผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต จัดเลี้ยงอาหารให้แก่มุอัลลัฟที่ขาดแคลนและจ่ายซากาตให้กับมุอัลลัฟ รวมทั้งสนับสนุนด้านเงินทุนเพื่อจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับอิสลาม เช่น การเข้าค่ายมุอัลลัฟประจำปี เป็นต้น การให้ความช่วยเหลือด้านปัจจัยยังชีพขั้นพื้นฐาน ได้แก่ สถานที่พัก อาหาร เครื่องนุ่งห่มและอื่น ๆ การเรียนรู้อัตลักษณ์มุสลิม โดยการจัดการเรียนการสอน การฝึกฝน การอบรมและการปฏิบัติเป็นประจำในชีวิตประจำวัน การให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการพื้นฐานของศาสนาอิสลามที่เกี่ยวข้องกับหลักความเชื่อความศรัทธาในศาสนาอิสลาม ความรู้เบื้องต้นในหลักปฏิบัติศาสนกิจ เช่น การละหมาด 5 เวลา รวมถึงการปฏิบัติตามบทบัญญัติของศาสนาอิสลามในชีวิตประจำวัน ที่เกี่ยวข้องกับการทำความสะอาดและการชำระล้างสิ่งต่างๆ ตามหลักศาสนบัญญัติ ตลอดจนหลักจริยธรรมและมารยาทต่างๆ ของอิสลาม การแต่งกายที่ถูกต้องตามหลักการอิสลาม การฝึกอ่านและท่องจำอัลกรุอาน บทรำลึกถึงอัลลอฮ์ และการขออูอา เป็นต้น การให้การศึกษาและความรู้ซึ่งครอบคลุมในการสร้างอัตลักษณ์มุสลิม มีส่วนร่วมในการพัฒนาภูมิภาคและประเทศชาติ โดยมีมูลนิธิเพื่อการศึกษาและพัฒนามุสลิมอีสาน ทำหน้าที่เป็นผู้ผลักดันให้เกิดความร่วมมือของพี่น้องมุสลิมในภูมิภาคอีสานของประเทศไทย และระหว่างประเทศ ให้ได้ร่วมคิด และตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสังคมให้มีคุณภาพผ่านกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ โครงการสอนศาสนาแก่มุอัลลัฟ ค่ายอบรมภาคฤดูร้อนแก่เยาวชนมุสลิม เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

องค์กรมุสลิม ควรเปิดการให้ความรู้ การอบรมในเชิงปฏิบัติและจัดกิจกรรมให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มุสลิมได้มีโอกาสในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ระหว่างพี่น้องมุสลิม ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ที่ดี สิ่งที่มุสลิมต้องการคือ การยอมรับและการปฏิบัติในฐานะที่ตนเองเป็นมุสลิมคนหนึ่งที่สามารถนำความรู้ความสามารถของตนเอง มาช่วยพัฒนาสังคมมุสลิมให้สามารถดำรงรักษาอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จิรศักดิ์ โสเภสน. (2550). **กระบวนการสร้างชุมชนมุสลิมในพุทธสังคมอีสาน**.วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาการพัฒนาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จิรศักดิ์ โสเภสน. ยาวลักษณ์ อภิชาติวัลลภ และณณมัย ทองอยู่. (2551). **นุริสอิมานและกระบวนการสร้างชุมชนมุสลิมในพุทธสังคมอีสาน**.วารสารสังคมกลุ่มน้ำโขง ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2551.
- ชมรมผู้บริหารมัสยิดเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร.(2555). **คู่มือมุสลิม (มุสลิมใหม่)**. พิมพ์ครั้งที่ 18.กรุงเทพฯ : ชมรมผู้บริหารมัสยิดเขตหนองจอก.
- ไทยมุสลิม.(2562). **ทำความรู้จัก มัสยิดอัลมูบาร็อก มัสยิดประจำจังหวัดอุดรธานี**.สืบค้นวันที่ 6 เดือนธันวาคม ปี 2564.
<http://www.thaimuslim.com/>
- ธวัช นัยพอม และคณะ.(2559). **กระบวนการพัฒนาระบบการจัดการชะกาศของคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูลและจังหวัดพัทลุง**. รายงานวิจัยสถาบันฮาลาล มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- มนูญ ใต้อาว.(2555). **การเรียนรู้และการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของมุสลิมในเขตชุมชนเมืองและชุมชนชนบทของไทย**.ดุษฎีนิพนธ์หลักสูตรนิเทศศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุรนารีบุรีรัมย์
- ยูซุฟ กอรรูวี่.(2554). **ทะเลและหะรอมในอิสลาม**.บรรจง บินกาซัน แปล.กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ เอส.ออฟเซ็ท
- วิสุทธิ บิลละเต๊ะ (2553). **การดำรงอัตลักษณ์มุสลิมกับการสร้างชุมชนเข้มแข็ง : กรณีศึกษาชุมชนมัสยิดบ้านเหนือตำบลคูเต่า อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา**.วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วิสุทธิ บิลละเต๊ะ และฉันทิสา ทองช่วย. (2553). **กระบวนการดำรงอัตลักษณ์มุสลิมกับการสร้างชุมชนเข้มแข็ง กรณีศึกษาชุมชนมัสยิดบ้านเหนือ**.วารสารอัล-นุร (AL-NUR), 5(9), 55-66.
- สมาคม นักเรียนเก่าอาหรับ.(1419). **พระมหาคัมภีร์ อัลกุรอาน พร้อมคำแปลเป็นภาษาไทย**.ชาอูดีอาร์เบีย : ศูนย์กษัตริย์พะฮัด เพื่อการพิมพ์อัล-กุร13อ่าน แห่งนครมะดีนะฮ์
- สำราญ ผลดี. (2560). **มุสลิมบางกอกน้อย: พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ อัตลักษณ์ ภูมิปัญญาและวิถีวัฒนธรรมอิสลามในเมืองหลวง**. งานวิจัยจากกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ประจำปีงบประมาณ 2560.
- อลิสสา หะสาเมาะ.(2552). **อัตลักษณ์ของชุมชนมุสลิมในตำบลรีเสะออก: ภาคใต้ของประเทศไทย**.วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2552.

อับดุลสุโก ดินอะ. (2558). วิถีมุสลิม: อิสลามกับวัฒนธรรมมลายู. สืบค้นวันที่ 6 เดือนธันวาคม ปี 2564.

จาก <https://prachatai.com/journal/2015/03/58625>

ฮาฟิส สาและ. (2550). องค์กรมุสลิมข้ามชาติกับความมั่นคงของมนุษย์ ศึกษากรณีองค์การสงเคราะห์มุสลิมนานาชาติแห่ง
ซาอุดีอาระเบียในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่าง
ประเทศ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

'Ibn Kathir. 1999-1420. Tafsir 'Ibn Kathir (تفسير ابن كثير). Riyadh: Dar Tayyibah.

Yusuf al-Qaradawiy. (2006). Fig al-Zakāh (فقه الزكاة). al-Qāhirah : Maktabah Whabāh.

RETRACTED